

2020 – ANUL IORGA, ANUL SĂMĂNĂTORIȘTILOR (XX):
decăderea mai deplină a cruțat Sibiul? - mîndrul steag cetățenesc!
- sumețul încalcător al drepturilor? - această mîndră cetate!

1871 1945

**Principii de la 1526, înainte ai Ardealului
 au rîvnit la această mîndră cetate!**

**Sășii acoperiră de blesteme, pe sumețul încalcător
 al drepturilor, pe jefuitorul lor fără rușine!**

Nicolae Iorga

Cînd Ardealul ajunse al Împăratului austriac!

Contele de Brukenthal
*Grand seigneur, ... după moda
 înhorbotată,
 înpanglicată
 și pudrată a
 timpului său*

**Decăderea mai
 deplină a cruțat
 Sibiiul de
 prefacerea
 în urît și modern
 pe care a suferit-o
 și o suferă
 zilnic Brașovul ...!**

*aleia
 bogătașilor*

**Casa ajunse un muzeu
 cu odăile
 pustii
 noaptea...**

**cea mai măreață podoabă
 de piatră a Săsimii ardelene!**

șagunism - tribunism - sămănătorism

Picu Pătru!

Anul Iorga
Anul sămănătoristilor

Nicolae Iorga cunoștea cugetarea din “Sămănătorul” (1905): “Drumețul pățit e acela care nu se teme până n’a văzut și nu se bucură până n’a ajuns”. Descrierea ținutului sibian - a marelui istoric - din „Neamul românesc în Ardeal și Țara Ungurească”, merită cunoscută și „descifrată”: «Aici locuia acel comite al Sașilor, acel *Sachsengraf* care stătea în fruntea poporului său și-l îndrepta la luptă. În marea biserică zidită încă din veacul al XV-lea, cea mai măreață podoabă de piatră a Săsimii ardelene, se adunau la zile mari care nu se vor întoarce nici odată. Trimeșii celor Șapte Scaune care alcătuiau împreună „Universitatea”, *comunitatea* Sașilor: negustori în scumpe haine de stofe răsăritene și preoți cu învățătură, și aici se sfințiau steagurile de luptă supt care se jertfiau pentru binele tuturor meșterii tineri ai orașelor Ardealului. **Principii de la 1526 înainte ai Ardealului, cărora li se mai zicea în deșert *Crai*, au rîvnit la această mîndră cetate, din care și-ar fi făcut bucuroși reședința**, dar puterea privilegiilor bătrîne îi opria de la o încalcare. Doar ca oaspeți puteau ei să petreacă aici cîteva săptămîni de zile, spre marea deznădejde a orășenilor cari trebuiau să-i ție cu mîncare și să-i acopere de daruri. Odată un tînăr prinț nebun, Gavril Báthory, călcă în picioare toate legăturile trecutului și se așeză cu sila în Scaunul Sibiiului, din care avea de scop să stăpînească până la Dunărea depărtată, supt aripile ocrotitoare ale marelui Împărat turcesc. **Sășii acoperiră de blesteme pe sumețul încalcător al drepturilor, pe jefuitorul lor fără rușine.** Blestemele îl și atinseră: peste cîteva luni, tocmai Turcii erau aceia cari veniau cu

holătă mare, tîrînd după ei și pe Domnii noștri, și răpunau puterea lui Gavril nebunul, pe care haiducii lui însuși îl aruncau ca pe o zdreanță sîngerată pe stradele Orăzii-Mari. Sibiiul putea să-și înnalțe iarăși mîndrul steag cetățenesc din vremuri. Cînd Ardealul ajunsese al Împăratului austriac, de limbă germană, unde aiurea decît în Sibiiu putea să se așeze Guvernul cel nou și generalul care-l apăra? Orașul, care de mult nu mai avea însemnătatea lui veche negustorească, primi o viață nouă prin năvălirea mulțimii zurnăitoare a catanelor și ofițerimii, prin năpădirea atîtor și atîtor conțipiști sărăcacioși cari lucrau harnic din condeie la nesfîrșitele movile ale protoalelor și „concluserilor”, ale socotelilor pentru taxele de tot felul. Între puternicii cei noi, împodobiți cu titluri și ordine împărătești, se ridicară în lumina înnaintărilor și „binevoitoarei favori”, și unii dintre Sași chiar. **Contele de Brukenthal** întrecu, în a doua jumătate a veacului al XVIII-lea, pe toți cei ce fusese până la dînsul în astfel de locuri de cinste, și nimeni dintre urmași nu-l putu atinge. *Grand seigneur*, „domn mare”, după moda înhorbotată, înpanglicată și pudrată a timpului său, el purtă pe stradele Sibiiului trăsuri aurite ca pentru o măreață păpușă, el strînse din toată lumea tablouri, între care unele de maestri, din Olanda și Franța, cumpără tot felul de vechituri și-și mobilă ca la Paris palatul său din piață, care se înnălța ca **minunea mică și drăgălașă a timpului nou** în fața mării minuni decăzute a bisericii vechi, cu puternicul turn stăpînitor, cu ușile săpate în arcuituri rupte și încadrate în linii frumoase ca la clădirile lui Ștefan-cel-Mare, făcute de aceiași meșteri. Apoi și această mărire de Curte se duse unde zăceau măririle de muncă și de luptă. **Casa ajunsese un muzeu cu odăile pustii noaptea**, cînd strămoșii din cadre priviau la scînteierile zădarnice ale mobilelor aurite prin întunecul des al părăsirii. Stăpînirea absolutistă a Austriacilor își făcu și ea vremea, și se stinse. Rămaseră numai imensele casărmi, cu vulturul bicefal, cu titlurile nemțești și gheretele văpsite cu negru și galben, spre care se uită cu ură ochii „patrioților” noului regat al Ungariei. Rămase mulțimea trupelor de toate colorile și tăieturile: infanterie, artilerie, husari, honvezi, cari umplu cafenelele, panoramele, grădinile în zilele de sărbătoare și sara fac curte cu pișcături în gangurile negre ale caselor de modă veche codanelor din satul lor. Rămaseră generalii, școala de cadeți, înnaltele instanțe militare. Încolo însă Sibiiul căzu în rîndul micilor orașe de provincie ale regatului Ungariei unite. **Decăderea mai deplină a cruțat Sibiiul de prefacerea în urît și modern pe care a suferit-o și o suferă zilnic Brașovul, care se luptă încă pentru bogăție.**

Piața pe care o stăpînește biserica mai nouă a catolicilor, amintire din timpurile cînd Austria răzimată pe Iesuiți chema pe eretici la picioarele Madonei catolice, această mare și frumoasă piață are prăvălii cu vitrine moderne, dar casele au păstrat mai toată smerenia pașnică a trecutului. Tot între clădiri de acestea cu ferești mici, obloane, înnalte coperișuri de țiglă și curți pline de umbră umedă, merge strada în jos către promenada „**Bretter**”, către parcul orășenesc, veche dumbravă cu drumuri netede și tari, luminate astăzi cu o electricitate supărătoare pentru întîlnirile de noapte, iar în sus către cotloanele ce duc la gară, în povîrnișuri răpezi. **Atîtea și atîtea ulicioare suie, coboară, lunecă, printre căsuțele bătrîne care adăpostesc în cuprinsul lor de umbră tristă tot alte bucurii și dureri ale vieții** și arată în același cadru înnegrit de fereastră măruntă tot alte chipuri bălane și albe de fete cumiști și de fete zglobii. În cutare din cele mai mici printre hudițe caldarîmul zmuncit e așa de singuratec, obloanele se închid așa de deplin și e atîta tăcere în curțile negre, încît pare că trecerea veacurilor nu s'a petrecut aice și că prin aceste

ascunzători de oameni stau încă aceia cari au luptat cu Turcii supt Iancu-Vodă din Huniedoara sau și-au văzut steagul închinându-se înaintea lui Rareș Moldoveanul.

Și iarăși acele timpuri îți cuceresc gândul când pe lângă desișurile de copaci, care în marile și vestitele spitale încunjură de liniște suferința și agonia omenească, vezi perindându-se zidurile zdrențuite din care se macină cărămida în dîre ce par de sînge viu, și bastioanele sure își înalță printre cuceririle timpului nou țuguiurile lor bătăioase de unde în atîtea rînduri din mîna meșterilor sași îndrîjiți în apărarea bogăției și cinstei lor a pornit moartea dușmanilor. Și aiurea sînt de aceste colțuri neschimbate: de jur împrejurul bisericii de pildă, unde casa preoțească arată săpături frumoase, și lângă zidirea de casarmă sură și verde a gimnasiului săsesc ți se ivește pe strașnicele ei temelii casa neagră în care a locuit acel **Mark Pempflinger, conte al Sașilor, om de îndrăzneală și de avînt, care a rîvnit putere și în țara noastră de dincoace de munți și și-a legat numele și de trecutul românesc.** Și iarăși trăiești în acele timpuri de cîte ori cauți un drum mai scurt prin curțile neprietenoase, cu mirosuri grele și **te streкори prin lungi și înguste ganguri de întunec, bune pentru pîndă și omoruri răzbunătoare.** Sașii sînt un popor vestit de păstrător al moștenirii lor de datini și de - bani. Mișcarea zbuciumată și cutezătoare a industriei și negoțului nou nu i-a putut prinde. Cutare a găsit în lăzile tatălui său multe valori pe care se gîndește numai a le înmulți, cutare altul a descoperit, să zicem, o vînă de cărbune într'o mină și și-a făcut răpede milionul, care-i dă însă numai greoaia grijă de a-și pierde zilele mai scump, lucru în care rasa lui nu poate izbuti.

Totuși exemplul altor nații, depărtata înrîurire a Budapestei în hainele ei, bune sau rele, dar nouă-nouțe, spiritul ungaro-american care răzbate cu încetul în toate, apoi dorința firească de a răsufli alt aier decît mucegaiul și duhlirea curților strămoșești au ajutat silințele unui speculator dibaciu și au întemeiat în ultimele timpuri un Sibiu nou. **E aleia bogătașilor, clădită pe locul deșert unde erau odată gropile și buruienile livezii lui Haller.** Aici vilele întortochiate și cochete, înfășurate în verdeața poetică pe tot timpul verii, sînt lângă aspra vechime a cetății însăși ca o Sinaie înfloritoare, ca un unghiu fericit de tînăr oraș svițerian. Ungurii au aici funcționarii și cafenelele.»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2020-anul-iorga-anul-samanatoristilor-xx-decaderea-mai-deplina-a-crutat-sibiul-152163.html>

The screenshot shows a web browser window with the URL <https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2020-anul-iorga-anul-samanatoristilor-xx-decaderea-mai-deplina-a-crutat-sibiul-152163.html>. The page header features the Tribuna logo and the slogan "Dintotdeauna pentru totdeauna!". Below the logo is a navigation menu with categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area displays the article title "2020-Anul Iorga, anul sămănătoriștilor (XX): decăderea mai deplină a cruțat Sibiu?" by Marius HALMAGHI, dated 18.05.2020 at 22:17, with 625 views and 0 comments. A small video thumbnail is visible on the right side of the article preview.

În: *Tribuna*, 18 mai 2020